

Príloha č. 4

Príloha č. 4.....	1
Vyhodnotenie užitočnosti opatrení odporúčaných EK.....	1
Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť rámcové podmienky týkajúce sa vzniku odpadu	1
Používanie plánovacích opatrení alebo iných hospodárskych nástrojov podporujúcich efektívne využívanie zdrojov	1
Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť štádium navrhovania a výroby a distribúcie	4
Podpora dôveryhodných systémov environmentálneho manažérstva, vrátane EMAS a STN EN ISO 14001	4
Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť štádium spotreby a používania	7
Podpora dôveryhodných ekologických značiek.....	7
Zelené verejné obstarávanie	10

Vyhodnotenie užitočnosti opatrení odporúčaných EK

Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť rámcové podmienky týkajúce sa vzniku odpadu

Používanie plánovacích opatrení alebo iných hospodárskych nástrojov podporujúcich efektívne využívanie zdrojov

K základným strategickým dokumentom MŽP SR patrí **Environmentálna politika**, schválená uznesením vlády SR č. 619/1993 zo **7. septembra 1993** a **Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja** schválená uznesením vlády SR č. 978/2001 z **10. októbra 2001**. Problematika efektívneho využívania zdrojov vo vzťahu k predchádzaním vzniku odpadu nie je v týchto dokumentoch rozpracovaná.

Efektívnym využívaním zdrojov sa zaoberajú viaceré **strategické dokumenty Ministerstva hospodárstva SR**, ktoré sa zaoberajú využívaním druhotných surovinových a energetických zdrojov, resp. odpadov. K dokumentom, ktoré by v budúcnosti mohli prispieť k predchádzaniu vzniku odpadu, patria najmä:

- Surovinová politika SR
- Stratégia energetickej bezpečnosti SR
- Energetická politika SR
- Stratégia vyššieho využitia obnoviteľných zdrojov energie

Aktualizácia surovinovej politiky Slovenskej republiky pre oblasť nerastných surovín, MH SR, júl 2004

Hlavným obsahom „Aktualizovanej surovinovej politiky“ schválenej uznesením vlády SR č. 722/2004 zo 14. júla 2004 je **analýza domácich zdrojov palivo-energetických, rudných a nerudných surovín a surovín pre výrobu stavebných látok** a určenie pravidiel ochrany a šetrného využívania nerastného bohatstva štátu v zmysle princípov TUR.

Kapitola II. 5 je venovaná **druhotným surovinám najmä z pohľadu využívania stavebného a demolačného odpadu (SDO)**. Dokument používa štatistické údaje z r. 1999 a konštatuje, že úroveň recyklácie stavebných materiálov nie je porovnateľná so situáciou v krajinách EÚ. Rozdiel je daný nízkou cenou za uloženie odpadov v porovnaní s nákladmi na recykláciu. Nízky podiel využitia SDO ako druhotnej suroviny znamená väčšiu ťažbu primárnych zdrojov (vápence, štrky, piesok a stavebný kameň) na výrobu stavebných hmôt.

V súčasnosti MH SR pripravuje novú surovinovú politiku SR.

Stratégia energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky, MH SR, október 2008

Stratégia energetickej bezpečnosti SR bola schválená uznesením vlády SR č. 732/2008 s cieľom dosiahnuť konkurencieschopnú energetiku, ktorá zabezpečí spoľahlivú a efektívnu dodávku všetkých foriem energie za prijateľné ceny s prihliadnutím na ochranu odberateľa, životného prostredia v rámci environmentálnej udržateľnosti a boja proti zmene klímy.

Medzi jej priority patrí okrem iného aj **zvyšovanie využívania obnoviteľných zdrojov energie**, najmä vodných tokov, **biomasy** a tiež zavádzanie nových technológií, inovácií a najlepších dostupných techník v energetike.

Z hľadiska odpadového hospodárstva sú **významným obnoviteľným zdrojom energie biomasa a odpady**. Tieto zdroje majú najväčší technický potenciál a perspektívu pri výrobe tepla pre vykurovanie najmä v centrálnych vykurovacích systémoch vo forme drevných štiepok a slamy a v domácnostiach vo forme peliet a brikiet. Pomerne rýchlym riešením zvýšeného využívania biomasy je spoluspaľovanie s fosílnym palivom v tepelných elektrárnach a pri kombinovanej výrobe elektriny a tepla (teplárne).

Ďalšou možnosťou využitia biomasy je **výroba bioplynu** z poľnohospodárskej biomasy, exkrementov hospodárskych zvierat, biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov a priemyselného organického odpadu (napr. parkové a záhradné bioodpady, kaly z ČOV, potravinárskych odpadov z konzervárenských, mliekarenských, jatočných prevádzok a pod.), ktorý je možné využiť na výrobu elektriny a tepla.

Energetická politika SR, MH SR, január 2006

Energetická politika SR je strategický dokument, ktorý určuje základné ciele a rámce rozvoja energetiky v dlhodobom časovom výhľade. Politika bola schválená uznesením vlády SR č. 29/2006 a je vypracovaná na obdobie 25 rokov. Energetická politika je súčasťou národohospodárskej stratégie SR, keďže zabezpečenie maximálneho ekonomického rastu v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja je podmienené spoľahlivosťou dodávky energie pri optimálnych nákladoch a primeranej ochrane životného prostredia. Energetická politika je východiskom pre ďalšie smerovanie rozvoja a v prílohe č. 3 je uvedená aj konkretizácia zámerov a cieľov pre vyššie využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

Dokument sa venuje aj alternatívnym zdrojom energie napr. z drevospracujúceho priemyslu či poľnohospodárstva (obilná slama, slama z kukurice, slama zo slnečnice, z ozimnej repky, z dreveného odpadu zo sadov a vinogradov), ako aj výrobe bioplynu z exkrementov hospodárskych zvierat.

V prílohe č. 3 sú uvedené odhady využitia obnoviteľných zdrojov energie na výrobu elektriny, tepla a v doprave v roku 2010, z ktorých vychádza, že z nich možno získať 53,7 PJ energie. V roku 2020 sa odhaduje využitie obnoviteľných zdrojov vo výške 100 PJ, čo bude predstavovať 12% podiel na hrubej domácej spotrebe energie.

V prílohe č. 6 je analyzovaný vzťah energetiky a životného prostredia. Riešenie je predovšetkým v zavádzaní vhodných technológií, ktoré budú využívať najmä obnoviteľné zdroje energie a vybavenia klasických energetických technológií zariadeniami pre ochranu životného prostredia s veľkou účinnosťou. Všetky energetické zdroje sa musia využívať spôsobom, ktorý zohľadňuje tak ľudské zdravie, ako i životné prostredie. Realizácia Energetickej politiky z pohľadu TUR má za cieľ znížiť nepriaznivé účinky energetiky na životné prostredie, a to presadzovaním programov, ktoré umožňujú zvýšiť podiel environmentálne vhodných a ekonomicky prijateľných energetických systémov, predovšetkým na báze nových a obnoviteľných zdrojov a presadzovaním efektívnejších a menej znečisťujúcich spôsobov transformácie, prenosu, distribúcie a využívania energie pri spravodlivom a primeranom zásobovaní energiou v súčasnosti, ako aj v budúcnosti.

Príloha č. 7 sa týka opatrení zameraných na zvýšenie energetickej efektívnosti, ktoré spočívajú v podpore zavádzania nových noriem spotreby a informačných kampaní na zvyšovanie povedomia spotrebiteľov a nové a pokročilejšie technológie v podmienkach TUR sú obsahom prílohy č. 8.

Stratégia vyššieho využitia obnoviteľných zdrojov energie, MH SR, apríl 2007

Cieľom tejto stratégie je na základe aktuálneho vývoja vo svete a Európskej únii urobiť inventarizáciu súčasného poznania potenciálov jednotlivých zdrojov OZE, načrtnúť možnosti využitia komerčne zavedených technológií, návrh cieľov do roku 2015 a opatrení na ich dosiahnutie. V závere sú identifikované témy v oblasti vedy, výskumu a vzdelávania, ktorým je potrebné venovať zvýšenú pozornosť pre potreby spresnenia a vyhodnocovanie postupu v ďalších rokoch.

Najväčší technický potenciál z OZE má biomasa. Biomasa má veľkú perspektívu pri výrobe tepla pre vykurovanie najmä v centrálnych vykurovacích systémoch, menej v domácnostiach, vo forme peliet, brikiet, drevných štiepok a slamy. Pomerne rýchlym riešením zvýšeného využívania biomasy je spoluspaľovanie s fosílnym palivom v tepelných elektrárňach a pri kombinovanej výrobe elektriny a tepla.

Bioplyn z biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov a kalov z čistiarní odpadových vôd (ČOV) je možné využívať na výrobu elektriny a tepla. Rozvoj využívania biopalív závisí od legislatívnych opatrení a vyriešenia technologických problémov.

Bioplyn je možné vyrobiť z biologického poľnohospodárskeho odpadu rastlinného pôvodu (napr. rastlinné zvyšky, slama, znehodnotenú krmivo a pod.) a živočíšneho pôvodu (napr. exkrementy hospodárskych zvierat), komunálneho a priemyselného organického odpadu (napr. parkové a záhradné bioodpady, kaly z čistiarní odpadových vôd, potravinárske odpady z konzervárenských, mliekarenských, jatočných prevádzok a pod.).

V procese fermentácie vzniká okrem energeticky využiteľného bioplynu aj digestát - fermentačný zvyšok, ktorý je vhodným organickým hnojivom. Na Slovensku je snaha podporovať rozvoj využívania biomasy na energetické účely. Širšiemu rozvoju využívania biomasy na vykurovanie bráni veľká plynofikácia.

Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť štádium navrhovania a výroby a distribúcie

Podpora dôveryhodných systémov environmentálneho manažérstva, vrátane EMAS a STN EN ISO 14001

Právny rámec pre EMAS v SR:

Zákon č. 351/2012 Z. z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 z 25. novembra 2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 761/2001 a rozhodnutia Komisie 2001/681/ES a 2006/193/ES

Environmentálny manažérsky systém implementovaný, udržiavaný a registrovaný podľa požiadaviek nariadenia EP a Rady č. 1221/2009, patrí celkom určite medzi efektívne nástroje znižovania tvorby odpadov v procese navrhovania, výroby a distribúcie produktov, nakoľko:

- uvedený systém vyžaduje od organizácie, aby komplexne analyzovala a zhodnotila svoje pôsobenie na ŽP prostredníctvom identifikácie a hodnotenia významnosti environmentálnych aspektov, ktoré súvisia s jej činnosťou, produktmi a poskytovanými službami a zároveň požadujú, aby organizácie s takto zavedeným systémom neustále zlepšovali svoje environmentálne správanie,
- organizácie, ktoré absolvujú proces overovania v schéme EMAS, sú pod pravidelným drobnohľadom audítorov - environmentálnych overovateľov, ktorí v týchto subjektoch okrem iného posudzujú úroveň riadenia environmentálnych aspektov a zlepšovania environmentálneho správania a vyžadujú od pôvodcov odpadov, aby postupne eliminovali vznik týchto odpadov, alebo znižovali ich nebezpečnosť,
- organizácie zapojené do dobrovoľnej schémy EMAS majú v zmysle článku 4 nariadenia EP a Rady č. 1221/2009 povinnosť hodnotiť svoje environmentálne správanie cez hlavné ukazovatele a ďalšie príslušné ukazovatele.

Informácie o environmentálnom správaní organizácia sprostredkúva verejnosti a zainteresovaným stranám cez hodnotenie a riadenie svojich environmentálnych aspektov vo vzťahu k stanoveným environmentálnym cieľom a programom **formou environmentálneho vyhlásenia** ako komunikačného nástroja schémy. Nariadenie stanovuje na vyhodnocovanie environmentálneho správania povinné hlavné ukazovatele týkajúce sa priamych environmentálnych aspektov v šiestich základných oblastiach, uvedené v tabuľke 1.

Vznik odpadu je jedným zo šiestich hlavných ukazovateľov na hodnotenie environmentálneho správania organizácií podľa EMAS III. Vyhodnocuje sa cez nasledovné parametre:

- a) celková ročná produkcia podľa typu odpadu (uvádza sa v tonách),
- b) celková ročná produkcia nebezpečného odpadu (uvádza sa v kilogramoch alebo v tonách).

Tabuľka 1: Hlavné ukazovatele hodnotenia environmentálneho správania organizácií

Oblasť životného prostredia	Ukazovateľ
Energetická účinnosť	Celkové využívanie priamej energie (v MWh, G)
	Celkové využívanie obnoviteľnej energie (%)
Materiálová efektívnosť	Ročný hmotnostný prietok rozličných použitých materiálov (t)
Voda	Celková ročná spotreba (m ³)
Odpad	Celková ročná produkcia – podľa typu odpadu (t)

	Celková ročná produkcia nebezpečného odpadu (kg, t)
Biodiverzita	Využívanie pôdy (m ²)
Emisie	Celková ročná emisia skleníkových plynov – CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFCs, PFCs a SF ₆ (v t ekvivalentu CO ₂)
	Celkové ročné emisie do ovzdušia – SO ₂ , NO _x a PM (kg, t)

V súčasnosti sú v SR registrované 2 organizácie a 2 organizácie v decembri 2012 podali žiadosť o združenú registráciu.

Schéma EMAS vzhľadom na svoj maximálne aplikačný rozsah má potenciál najvyššej účinnosti zo všetkých dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky. Jej excelentnosť spočíva v možnostiach riadiť negatívne environmentálne vplyvy organizácie vhodnými preventívnymi riešeniami využitím metód čistejšej produkcie a nástrojov ako ekodizajn, ecolabeling (environmentálne označovanie), LCA (hodnotenie životného cyklu) a pod.

Uplatňovanie schémy v praxi môže viesť k ozdraveniu životného prostredia a priniesť tak prospech celej spoločnosti aj vďaka kontrole účinnosti zavedenia EMAS nezávislou treťou stranou pod garanciou štátu.

Tabuľka 2: SWOT analýza - EMAS

SWOT analýza - EMAS	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ univerzálnosť uplatnenia ▪ vplyv na skvalitnenie systému riadenia ▪ zvýšenie informovanosti zamestnancov ▪ informovanosť verejnosti o vplyvoch činností organizácie na okolie ▪ zodpovedný prístup organizácie k ŽP ▪ zvýšenie dôvery verejnosti, štátnych úradov a samosprávy voči organizácii ▪ legislatívna úprava registrácie v EMAS v SR 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ registrácia neprináša pridanú hodnotu ▪ účinnosť závisí na rozhodnutí podniku ▪ dobrovoľnosť nástroja environmentálnej politiky ▪ schéma nie je vnímaná ako komerčná výhoda ▪ absencia najmä ekonomických stimulov a opatrení (daňové úľavy, výhodnejšie úverové podmienky...) pre registrované organizácie ▪ nedostatočná spolupráca jednotlivých rezortov ▪ nedostatočná propagácia
Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ▪ európske štrukturálne fondy ▪ partnerstvo s neziskovými organizáciami ▪ uplatniteľnosť vo všetkých typoch organizácií 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ trhové bariéry (nedostatok benefitov) ▪ nízke povedomie ▪ uprednostňovanie medzinárodne platnej STN EN ISO 14001

- podpora EMAS cez iné aktivity (Zelené úradovanie)
- dostatok odborných kapacít

- nedostatok finančných prostriedkov organizácií

Zavádzanie systémov environmentálneho manažérstva a ich certifikácia podľa normy STN EN ISO 14001 je v SR úspešnejšia v porovnaní s EMAS. Podľa údajov SAŽP (obrázok 38 v PPVO) bol počet certifikovaných firiem v r. 2011 až 1006. Kým v rokoch 1996 až 2008 bol zaznamenaný kontinuálny ročný prírastok udelených certifikátov, od roku 2008 dochádza k poklesu.

Základom systému environmentálneho manažérstva (EMS) je identifikácia a riadenie významných environmentálnych aspektov a ich vplyvov. Environmentálny aspekt je časť činností, výrobkov alebo služieb organizácie, ktorá môže súvisieť so životným prostredím. Environmentálny vplyv je akákoľvek priaznivá alebo nepriaznivá zmena životného prostredia, ktorá úplne alebo čiastočne vyplýva z environmentálnych aspektov organizácie. Tu treba zdôrazniť, že takmer v každej organizácii je odpad (jeho vznik a nakladanie s ním) významným environmentálnym vplyvom a v rámci EMS je riadený. To znamená, že sa v organizácii spravidla **stanovia ciele aj v oblasti predchádzania vzniku odpadu**. Z toho dôvodu je možné konštatovať, že EMS je vhodným nástrojom na predchádzanie vzniku odpadu.

Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť štádium spotreby a používania

Podpora dôveryhodných ekologických značiek

V podmienkach Slovenskej republiky sa environmentálne označovanie realizuje **od roku 1996** prostredníctvom národnej schémy na udeľovanie národnej environmentálnej značky „**Environmentálne vhodný produkt**“(EVP). Podmienky a postup pri udeľovaní a používaní národnej environmentálnej značky upravuje zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov. Vykonávacím predpisom k zákonu je vyhláška č. 258/2003 Z. z.. Súvisiace právne predpisy k zákonu č. 469/2002 Z. z. tvoria Oznámenia Ministerstva životného prostredia SR, ktoré ustanovujú na vybrané skupiny výrobkov a služieb národné environmentálne požiadavky vo forme osobitných podmienok, podľa ktorých sú posudzované jednotlivé výrobky alebo služby za účelom získania národnej environmentálnej značky EVP.

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie v roku 2004 vznikla pre potenciálnych žiadateľov možnosť získať na svoje produkty aj európsku environmentálnu značku „**Environmentálna značka EÚ**“ (predtým „Európsky kvet“). Udeľovanie environmentálnej značky EÚ sa vykonáva podľa [nariadenia EP a R \(ES\) č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ](#). Európske environmentálne kritériá pre príslušné skupiny produktov sú vydávané ako Rozhodnutia Európskej komisie.

Udeľovanie environmentálnych značiek predstavuje environmentálne označovanie typu I štandardizované normou STN EN ISO 14024. Ide o **preventívne pôsobiaci dobrovoľný regulačný nástroj**, pri ktorom sa posudzovanie zhody produktu vykonáva s vopred stanovenými environmentálnymi kritériami pre jednotlivé skupiny produktov **s prihliadnutím na celý životný**

cyklus produktu od získavania surovín, cez proces výroby, distribúciu, používanie ako aj fázu nakladania s produktom po skončení jeho životnosti. Plnenie týchto požiadaviek je overované nezávislou treťou stranou.

Tabuľka 3: Vyhodnotenie využiteľnosti národných environmentálnych kritérií pre príslušné skupiny

P.č.	Skupina produktov	Počet produktov, ktorým bola doteraz udelená národná env. značka
1.	Baliaci papier a vlnitá lepenka	0
2.	Biodegradovateľné plastové materiály	1
3.	Cementy	2
4.	Dosky na báze dreva	10
5.	Drôtovo-kamenné konštrukcie	1
6.	Elektrické automatické práčky pre domácnosť	0
7.	Elektrické chladničky a mrazničky pre domácnosť	0
8.	Elektrické zdroje svetla	0
9.	Kvapalné detergenty	0
10.	Lepidlá a tmely	0
11.	Mazacie oleje	0
12.	Mleté vápence	8
13.	Murovacie materiály	0
14.	Náterové látky	0
15.	Nepálené murovacie materiály *	33
16.	Oceľové smaltované vane a sprchovacie misy	10
17.	Okná a vonkajšie dvere	0
18.	Papier tissue a výrobky tissue	9
19.	Papierové vreckovky z recyklovaných vlákien	3
20.	Plastové výrobky s obsahom zberových plastov, vyrábané intrúziou a extrúziou pre aplikáciu v exteriéry	0
21.	Plynové infražiariče	0
22.	Posteľná bielizeň *	18
23.	Pracie detergenty na textílie	0
24.	Prostriedky na zimnú údržbu	1
25.	Radiálne plášte pre osobné automobily	2
26.	Sorpčné materiály *	115
27.	Stavebné stroje na zemné práce	0
28.	Textilné výrobky	0
29.	Tlačový papier	0
30.	Toaletný papier zo 100 % recyklovaných vlákien	12
31.	Tuhé ušľachtilé biopalivá	0
32.	Ubytovacia služba	1

33.	Vlnitá lepenka a výrobky z nej na báze recyklovaných vlákien	0
34.	Vodou riediteľné lepidlá a tmely	3
35.	Vodou riediteľné náterové látky	5
36.	Vykurovacie kotly na plynné palivá vybavené atmosférickým horákom	0
37.	Vykurovacie kotly na plynné palivá vybavené pretlakovým horákom	0
38.	Zariadenia na spaľovanie biomasy	0

* najvyužívanejšie skupiny produktov vzhľadom na počet ocenených produktov

Tabuľka 4: SWOT ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • legislatívna úprava environmentálneho označovania v SR • štátom garantovaná dôveryhodnosť schémy označovania • úľavy z poplatkov pre stredné a malé podniky, mikropodniky a organizácie registrované v EMAS, certifikované podľa STN EN ISO 14001 a opätovných žiadateľov • umožňuje orientáciu spotrebiteľa pri zodpovednom nakupovaní • preverovanie plnenia všeobecne záväzných právnych predpisov, bezpečnostných a funkčných vlastností produktov u žiadateľov a držiteľov značiek zvyšuje garanciu kvality produktov a ich ohľaduplnosti k zdraviu spotrebiteľa a verejnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • nízke povedomie spotrebiteľov • nízka atraktivnosť značiek • nedostatočná propagácia environmentálnych značiek • aplikácia (využitelnosť) obmedzená existenciou environmentálnych kritérií len pre určitý počet skupín produktov • absencia najmä ekonomických stimulov a opatrení (daňové úľavy, výhodnejšie úverové podmienky...) pre držiteľov značiek • náklady žiadateľa (skúšky, analýzy, nevyhnutné úpravy v prevádzke....) spojené so získaním značky (okrem povinných poplatkov), ktoré často nezodpovedajú predpokladanému zvýšeniu obratu produktu
Príležitosti:	Ohrozenia

<ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie konkurencieschopnosti EVP a environmentálneho imidžu držiteľa • potenciál držiteľov environmentálnych značiek uspieť vo verejnom obstarávaní • zvyšovanie kreditu environmentálnych značiek podporou environmentálneho verejného obstarávania a spolupráce s obchodom 	<ul style="list-style-type: none"> • ekonomická nestabilita organizácií a neustála zmena vlastníckych vzťahov v organizáciách • časté personálne zmeny u žiadateľa o značku, ktoré majú za následok prerušenie komunikácie a kontinuity zo strany žiadateľa v procese udeľovania značky • stagnácia podnikového výskumu, vlastnej slovenskej výroby a naopak zvyšovanie podielu dovozových výrobkov na trhu • nedostatočná spolupráca s ostatnými rezortmi – MH SR, MŠVVaŠ SR, MPaRV SR, MF SR
--	--

Zelené verejné obstarávanie

Verejné obstarávanie v Slovenskej republike je upravené zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“), do ktorého boli implementované európske smernice o verejnom obstarávaní. Povinnosti vyplývajúce zo zákona, pre zadávanie nadlimitných zákaziek, týkajúce sa **uplatňovania politiky zeleného verejného obstarávania**, sú nasledovné:

- pri zadávaní zákazky na **energeticky významný výrobok** je verejný obstarávateľ povinný určiť, v opise predmetu zákazky, požiadavky na výrobok najvyššej výkonnosti a najvyššej triedy energetickej účinnosti podľa osobitného predpisu (§ 34 ods. 5 zákona o verejnom obstarávaní),
- pri nadlimitnej zákazke na dodanie **motorových vozidiel** kategórie M1, M2, M3, N1, N2 a N3 je zadávateľ, v opise predmetu zákazky alebo v kritériách na vyhodnotenie ponúk, povinný zohľadniť energetické a environmentálne vplyvy prevádzky týchto vozidiel počas doby ich životnosti podľa zákona č.158/2011 Z. z. o podpore energeticky a environmentálne úsporných motorových vozidiel a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o podpore energeticky a environmentálne úsporných motorových vozidiel“) (§ 35a zákona o verejnom obstarávaní).

V rámci verejného obstarávania môžu verejní obstarávatelia a obstarávatelia dobrovoľne uplatniť zelené verejné obstarávanie aj v ďalších prípadoch ustanovených zákonom.

Prvým krokom k uplatneniu zeleného verejného obstarávania v SR v praxi bol **prikaz ministra životného prostredia v SR** z roku 2001, ktorým uložil, aby sa v rezorte životného prostredia medzi kritériá ponúk uchádzačov o verejné obstarávanie zaradili výrobky, ktoré majú právo používať značku Environmentálne vhodný výrobok (EVV) a aby sa pri priamom nákupe výrobkov na zabezpečenie prevádzky ministerstva a organizácií, ktorých je zriaďovateľom, preferovali výrobky označené značkou EVV.

Na základe požiadaviek Obnovennej stratégie trvalo udržateľného rozvoja v EÚ a správ Európskej komisie Integrovaná produktová politika a Implementácia akčného plánu environmentálnych technológií bol vypracovaný **Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2007-2010 (NAP GPP)**, ktorý vláda SR schválila uznesením č. 944/2007 dňa 07. novembra 2007. Strategickým cieľom NAP GPP bolo zlepšiť environmentálne správanie verejného sektora prostredníctvom zvýšenia úrovne uplatňovania zeleného verejného obstarávania za účelom dosiahnuť do roku 2010 jeho priemernú úroveň 50% vytýčenú Európskou komisiou.

V roku 2007 bola vytvorená medzirezortná pracovná skupina ako poradný orgán ministerstva životného prostredia, ktorej gestorom sa stalo MŽP SR. V súčasnosti sú členmi Pracovnej skupiny pre zelené verejné obstarávanie (PS pre GPP) zástupcovia MH SR, MF SR, MŠVVaŠ SR, ÚVO, ÚNMS SR, SAŽP (COHEM), zástupca MVO, zástupcovia územnej samosprávy, zástupcovia podnikateľského sektora, zástupcovia spotrebiteľského sektora a zástupca ZMOS. PS pre GPP sa podieľa na navrhovaní postupov na tvorbu a prenos odborných informácií, monitorovaní, vyhodnocovaní a propagovaní politiky GPP, navrhovaní podporných mechanizmov, založených na právnych a strategických princípoch, využívajúcich integračné a finančné programy, a tiež na plnení aktivít NAP GPP II.

Priemerná úroveň uplatňovania GPP v SR sa každoročne vyhodnocuje na základe 2 indikátorov:

- indikátor 1: % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok),
- indikátor 2: % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na hodnotu uskutočnených zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok s DPH).

Strategickým cieľom NAP GPP II je zvýšiť podiel uplatňovania GPP v SR na úrovni ústredných orgánov štátnej správy a im podriadených organizácií na 65 % a na úrovni samosprávnych krajov a miest na 50 % do roku 2015. Na dosiahnutie strategického cieľa boli stanovené tri parciálne ciele, a to:

- budovať povedomie verejných obstarávateľov a obstarávateľov o problematike GPP v podmienkach SR,
- posilniť uplatňovanie environmentálnych charakteristík vo verejných zákazkách,
- hodnotiť úroveň uplatňovania GPP v SR vo väzbe na požiadavky Európskej komisie.

Zelené verejné obstarávanie je jedným z dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky, čo znamená, že jednotlivé členské krajiny EÚ a verejné organizácie si môžu sami zvoliť do akej miery ho budú uplatňovať. Účelom GPP je ovplyvniť trh, aby sa zamerlal na dodávku ekologickejších tovarov, služieb a stavebných prác tým, že GPP sa snaží vytvárať dopyt po takýchto produktoch. **Úroveň uplatňovania politiky GPP v SR je v súčasnosti nízka**, najmä v dôsledku nedostatočného povedomia verejných obstarávateľov a obstarávateľov o možnostiach uplatňovania environmentálnych charakteristík a o možnostiach ich verifikácie.

Politika GPP sa zameriava na riešenie viacerých ekologických problémov tým, že v rámci environmentálnych charakteristík uplatňuje vo verejnom obstarávaní požiadavky napríklad na

znižovanie spotreby energie, vody, surovín, znižovanie množstva nebezpečných látok v produktoch, znižovanie tvorby znečisťujúcich látok, požiadavky na obnoviteľné zdroje energie, ekologické potraviny, environmentálne nakladanie s odpadmi, redukciu obalov, recyklované materiály, recyklovateľnosť obalov, opätovné použitie, znižovanie hluku, energetickú efektívnosť, využívanie alternatívnych palív, využívanie ekodizajnu produktov.

Uplatňovanie takýchto charakteristík bolo v roku **2011 na úrovni približne 2 % vo väzbe na počet zákaziek a na úrovni približne 42 % vo väzbe na hodnotu zákaziek** (v rámci 273 verejných inštitúcií zapojených do prieskumu). V rámci najčastejšie využitých environmentálnych charakteristík vo väzbe na indikátor 1 boli znížená spotreba energie, recyklované materiály a environmentálne nakladanie s odpadmi. V zelených zákazkách s celkovo najvyššou peňažnou hodnotou boli uplatnené environmentálne charakteristiky ako environmentálne nakladanie s odpadmi, vyžadovanie systému environmentálneho riadenia a znížená spotreba energie.

Politika GPP podporuje prístup Life Cycle Costing (LCC), ktorý sa zameriava na hodnotenie nákladov na produkt počas jeho životného cyklu. Tento nástroj je verejným organizáciám odporúčaný prostredníctvom odborných seminárov k problematike GPP, nakoľko čím dlhšia je životnosť produktu, tým menej často je ho potrebné meniť, vzniká tým menej odpadov a nákladov na nakladanie s nimi. Žiaľ jediným rozhodujúcim kritériom pri verejnom obstarávaní je vo väčšine prípadov najnižšia cena obstarávaného produktu.

Tabuľka 5: SWOT analýza GPP v SR

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • zavedený NAP GPP II • dosiahnutie cieľa vytýčeného EK (50 % podiel GPP do roku 2010) • zavedený systém monitorovania GPP • vypracovanie národných GPP charakteristík • spracovanie metodologickej príručky pre verejných obstarávateľov a obstarávateľov • fungovanie GPP helpdesk na SAŽP • zavedenie pilotného projektu GPP – Zelené úradovanie a možnosť konzultácií a metodologickej pomoci pracovníkov SAŽP COHEM u subjektov, ktoré chcú zaviesť zelené úradovanie vo svojej organizácii • kúpou tovarov a služieb, priaznivejších k životnému prostrediu, prispieva verejná 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočná legislatívna podpora v SR • početné novelizácie zákona o verejnom obstarávaní; • nízka úroveň povedomia verejných obstarávateľov a obstarávateľov o uplatňovaní environmentálnych charakteristík v procese verejného obstarávania; • nedostatočný záujem podnikateľov a verejnosti o GPP, súvisiaci s nedostatočnou úrovňou environmentálneho povedomia; • nedostatok subjektov, zaoberajúcich sa výskumom v oblasti ekoanalýz výrobkov a ekodizajnu, ktoré by pomáhali zvyšovať vedecko-technickú úroveň

<p>organizácia k TUR;</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytváranie dopytu po environmentálne vhodných produktoch podporuje ponuku týchto produktov; • zaradenie environmentálneho hľadiska do verejných zákaziek motivuje výrobcov vyvíjať nové produkty a technológie s menším negatívnym dopadom na životné prostredie a zavádzať systémy environmentálneho manažérstva; • GPP zohľadňuje integráciu životného cyklu výrobku do verejného obstarávania, nenarúšajúc hospodársku súťaž a vnútorný trh a zároveň využívajúc najlepšiu výrobnú prax; • GPP podporuje opatrenia, ktoré znižujú náklady pre podnik; • GPP stimuluje udržateľnejšie smerovanie trhu podporou ponuky a dopytu po environmentálne vhodných produktoch; 	<p>environmentálnych kritérií; nedostatočné povedomie o možnostiach verifikácie environmentálnych charakteristík</p> <ul style="list-style-type: none"> • chýbajúci prieskum trhu • vyššia cena zelených produktov v porovnaní s alternatívnymi produktmi • malé množstvo produktov na trhu, vyhovujúcich jednotným európskym environmentálnym charakteristikám • rozdielny výklad zákona o verejnom obstarávaní • nízka podpora GPP zo strany ÚVO • nevyužívanie LCC • slabá spolupráca jednotlivých rezortov s MŽP SR; •
Príležitosti	Ohrozenie
<ul style="list-style-type: none"> • existencia právnych úprav v určitých oblastiach (napr. ekologické vozidlá, energeticky významné výrobky) podporuje GPP • vývoj nových skupín produktov jednotných európskych environmentálnych charakteristík rozširuje možnosti obstarávateľov a verejných obstarávateľov pri využívaní environmentálnych charakteristík v GPP • šírenie povedomia o problematike GPP na rôznych úrovniach (medzinárodné konferencie, semináre a pod.) • vzdelávanie obstarávateľov a verejných obstarávateľov v SR (každoročné semináre v krajských mestách) • spolupráca s ostatnými členskými krajinami v problematike GPP • GPP helpdesk na úrovni EK • podpora využívania LCC v rámci verejného obstarávania 	<ul style="list-style-type: none"> • • slabé zapojenie rezortov do monitorovania úrovne uplatňovania GPP v SR; • slabá disciplína rezortov a ich podriadených organizácií pri plnení uznesenia vlády 22/2012; • neuplatňovanie environmentálneho účtovníctva v SR; • nezahrňanie environmentálnych nákladov do cien tovarov a služieb; • slabá informovanosť účastníkov trhu o problematiku GPP;